

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **K. W.**

skazanego z art. 226 § 1 k.k., art. 212 § 1 k.k.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej

w dniu 23 września 2025 r. – w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 12 lutego 2025 r., sygn. IV Ka 202/24

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 15 grudnia 2023 r., sygn. IV K 35/23,

na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł :

**oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną, zasądzać do
skazanego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 12 lutego 2025 r., sygn. akt IV Ka 202/24, częściowo zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 15 grudnia 2023 r., sygn. akt IV K 35/23, obrońca K. W. – skazanego za przestępstwa z art. 226 § 1 k.k. w zb. z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art.

11 § 2 k.k. oraz z art. 212 § 1 k.k. na karę łączną 200 stawek dziennych grzywny po 10 zł każda – zarzuciła:

1. obrazę art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą poprzez nienależyte obsadzenie Sądu, albowiem w toku postępowania orzekał Sędzia powołany na urząd Sędziego Sądu Okręgowego we Włocławku na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] 2022 r., nr [...], czyli organu ukształtowanego w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8.12.2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018, poz. 3);
2. obrazę art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 60 § 1 k.p.k. w zw. z art. 212 § 4 k.k. stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą i polegające na dokonaniu zmiany kwalifikacji prawnej czynu na ścigane z oskarżenia prywatnego i uznaniu oskarżonego winnym jego popełnienia bez stosownego oświadczenia prokuratora, a co więcej wydaniu orzeczenia w zakresie wykraczającym poza zarzut powołany w akcie oskarżenia i objęcia opisem przypisanego oskarżonemu czynu także zwrotu „bandyta” bez stosownego oświadczenia prokuratora co do rozszerzenia zarzucanego oskarżonemu opisu czynu, jak również rozpoznaniu sprawy z pominięciem trybu prywatnoskargowego w sytuacji, gdy materiał dowodowy nie pozwalał na postawienie tezy, iż interes społeczny czy ochrona praworządności wymaga popierania oskarżenia;
3. naruszenie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej w zw. z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej stanowiącą bezwzględną przyczynę odwoławczą, poprzez prowadzenie postępowania karnego i uznanie winy oskarżonego sprzecznie z utrwalonym orzecznictwem, tj. pomimo uzasadnionych podstaw faktycznych do sformułowania twierdzeń w sprawie (uzasadnione podejrzenia bezprawnego działania w oparciu o nieprawidłowy tytuł wykonawczy), działania w celu ochrony własnego interesu w sprawie, a także realizacji przez oskarżonego jego prawa do krytyki i złożenia skargi na prowadzone postępowanie egzekucyjne, co winno skutkować uznaniem, iż zachodzi okoliczność wyłączająca ściganie oskarżonego.

Mając na uwadze powyższe skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna stopniu oczywistym, co umożliwiało oddalenie jej na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.). Za takim rozstrzygnięciem przemawiały następujące argumenty.

1. Zarzut z pkt. 1 nie spełniał wymogu wynikającego z art. 519 k.p.k., albowiem nie został skierowany przeciwko prawomocnemu wyrokowi sądu odwoławczego kończącemu postępowanie, a przeciwko zapadłemu w toku procesu postanowieniu incydentalnemu o przekazaniu postępowania prowadzonego uprzednio pod sygn. [...] do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy. Nawet jeżeli postanowienie to byłoby rzeczywiście obarczone bezwzględną przyczyna odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – czego kasacja nawet nie stara się wykazać – to nie powoduje to, że analogicznym uchybieniem obarczony jest zaskarżony kasacją wyrok, względnie wyrok Sądu I instancji.

2. Przestępstwo z art. 212 § 1 k.k. prawomocnie przypisane skazanemu w pkt. II wyroku Sądu Rejonowego (utrzymanym w mocy co do skazania w pkt. 2 wyroku Sądu Okręgowego), zostało objęte ściganiem z urzędu postanowieniem prokuratora nadzorującego postępowanie prowadzone pod sygn. [...] z dnia 11.05.2021 r. Nic w tym przedmiocie nie zmienia uznanie oskarżonego za winnego popełnienia tego przestępstwa powiązane z rozszerzeniem przez Sąd *meriti* opisu przypisanego oskarżonemu czynu o zwrot „bandyta”, którego nie obejmował stawiany oskarżonemu w akcie oskarżenia zarzut. Tożsamość czasu, miejsca, sposobu i okoliczności działania oskarżonego, jak również osoby pokrzywdzonego jednoznacznie wskazują, że mamy do czynienia z jednym, tym samym czynem, którego ścigania domagał się prokurator, a nie innym czynem ściganym z oskarżenia prywatnego, do którego zasadności ścigania w trybie publicznoskargowym oskarżyciel ten powinien był ponownie wypowiedzieć się.

Gdy zaś idzie o czyn z pkt. 1 wyroku, to analiza przebiegu postępowania, wskazują jednoznacznie, że zamiarem prokuratora było ściganie tego czynu od

początku do prawomocnego zakończenia postępowania w trybie publicznoskargowym. Skarżąca traci z pola uwagi, że w omawianym zakresie, na etapie postępowania sądowego, nie doszło do zmiany kwalifikacji prawnej czynu na przestępstwo ścigane wyłącznie z oskarżenia prywatnego, a na kwalifikowane kumulatywnie z art. 226 § 1 k.k. w zb. z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Postępowanie toczyło się nadal o jeden, ten sam czyn, którego okoliczności popełnienia były prokuratorowi od samego początku znane i który był przezeń konsekwentnie ścigany z urzędu.

Trafny jest pogląd Sądu Najwyższego, że w wypadku gdy czyn sprawcy podlega kumulatywnej kwalifikacji prawnej, obejmującej przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego i z oskarżenia prywatnego, art. 50 § 1 k.p.k. z 1969 r. (obecnie – art. 60 § 1 k.p.k.) nie ma zastosowania” (wyrok SN z 10.08.1989 r., II KR 131/89, OSNKW 1989/7–12, poz. 55, z aprobowaną glosą S. Łagodzińskiego, PS 1992/3, s. 92 i n., oraz krytyczną L. Sługockiego, OSP 1991/4, s. 162 i n.). Zasadnie organ ten przyjął, że: „W wypadku gdy prokurator wszczął postępowanie karne i popierał oskarżenie o czyn, który stanowi jedno przestępstwo podlegające kumulatywnej kwalifikacji prawnej z przepisu określającego przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego i przepisu określającego ścigane z oskarżenia prywatnego, przyjąć należy, że wszczął on – w myśl art. 50 § 1 k.p.k. z 1969 r. (obecnie – art. 60 § 1 k.p.k.) – postępowanie karne także o ten fragment zachowania się sprawcy, które wyczerpuje znamiona tego ostatniego przestępstwa” (wyrok SN z 16.11.1987 r., II KR, PP 1988/7–9, s. 126, z aprobowaną glosą J. Gurguła, Prob. Praw. 1988/7–9, s. 126–129). Poglądy te nie utraciły na swej aktualności także w obecnym stanie prawnym (zob. R. A. Stefański [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166, red. S. Zabłocki, Warszawa 2017, art. 60, teza 13).

Niezależnie od powyższego, a w nawiązaniu do wyводу kasacji godzi się zauważyć, że ocena istnienia interesu społecznego należy wyłącznie do prokuratora, jest to jego autonomiczna wola i nie podlega kontroli ze strony sądu (zob. R. A. Stefański, *ibidem*, teza 11 i cytowane tam orzecznictwo: wyrok SA w Szczecinie z 10.04.2014 r., II AKa 48/14, LEX nr 1459031; wyrok SN z 14.05.1958 r., III K 753/57, OSNPG 1958/12, poz. 14; wyrok SN z 5.12.1957 r., III KRn 665/57, OSNPG 1958/6, poz. 10; wyrok SA w Białymstoku z 24.01.2002 r., II AKa 350/01,

Prok. i Pr.-wkl. 2002/11, poz. 15, oraz literatura: J. Bafia [w:] J. Bafia, J. Bednarzak, M. Flemming, S. Kalinowski, H. Kempisty, M. Siewierski, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 1971, s. 108). Sąd jest oceną prokuratora związany i jej zasadność nie podlega analizie w płaszczyźnie zgodności z prawem prawomocnego wyroku, pod kątem istnienia skargi uprawnionego oskarżyciela.

Wbrew pogładowi kasacji, artykuł 60 § 1 k.p.k. nie zobowiązuje również prokuratora do wyraźnego uzasadnienia, jakie przesłanki skłoniły go do uznania, że interes społeczny wymaga jego ingerencji (zob. wyrok SA w Szczecinie z 10.04.2014 r., II AKa 48/14, LEX nr 1459031; K. Marszał, Ingerencja prokuratora w sprawy o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego w polskim procesie karanym, Warszawa 1980, s. 315; M. Czekał, Ingerencja prokuratora w sprawach o przestępstwa prywatnoskargowe, Prokuratura i Prawo 1999, nr 7-8, s. 59).

3. Zarzut z pkt. 3 kasacji zmierzał do obejścia jej ograniczeń ustawowych wynikających z faktu, że oskarżony został prawomocnie skazany na karę grzywny, co powodowało, że w kasacji na jego korzyść mogły być podnoszone wyłącznie uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k. (art. 523 § 3 k.p.k. w zw. z art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Tymczasem ewidentnym rzeczywistym zamierzeniem skarżącej było kwestionowanie poprawności zastosowania wobec oskarżonego przepisów prawa materialnego.

W tym zakresie należało więc wyjaśnić, że ujemna przesłanka procesowa, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. ma charakter subsydiarny i aktualizuje się dopiero wówczas, jeżeli nie zachodzą inne podstawy do umorzenia postępowania karnego. Przesłanka ta nie ma zastosowania w sytuacji, w której zachowanie skazanego nie wyczerpywałoby znamion przypisanego mu występkę, bądź w efekcie ziszczenia się warunku ustawowego, w świetle którego „sprawca nie popełnia przestępstwa”. Sytuacje o takim charakterze zostały bowiem przewidziane w art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. Do tego przepisu nie odsyła natomiast norma art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. (odsyłająca wyłącznie do pkt 5, 6 i 8-11 art. 17 § 1 k.p.k.).

Hipotetyczne przypisanie sprawcy czynu niezawierającego znamion czynu zabronionego, alternatywnie wadliwe nieuwzględnienie procesowych następstw ustalonego kontratypu, nie są „inną okolicznością wyłączającą ściganie” w znaczeniu wynikającym z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. Sytuacja taka może teoretycznie

podlegać kontroli kasacyjnej ale wyłącznie w wyniku podniesienia w kasacji zarzutu rażącego naruszenia prawa materialnego. Warunkiem badania tej okoliczności przez Sąd Najwyższy jest natomiast uprzednia dopuszczalność kasacji (przysługiwanie danej stronie postępowania tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia) i jej przyjęcie do rozpoznania.

W niniejszej sprawie, jak już nawiązano, wobec skazania oskarżonego na karę grzywny, kasacja przysługiwała tej stronie procesu w bardzo wąskich granicach, tylko w przypadku ziszczenia się jednej z bezwzględnych przyczyn odwoławczych wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.) i zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego nie mógł tam w ogóle zostać podniesiony z mocy ustawowego ograniczenia z art. 523 § 2 k.p.k.

Natomiast próba przekonania Sądu Najwyższego, że zarzut podniesiony w kasacji należy w rzeczywistości rozpatrywać w kategoriach szczególnej i rzadko spotykanej w praktyce ujemnej przesłanki (przeszkody) procesowej z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., pomyślanej na takie przypadki jak abolicja, *quasi* list żelazny, czy konsumpcja skargi publicznej, należało traktować wyłącznie jako pozorną i nieskuteczną próbę obejścia ograniczeń ustawowych w tym zakresie (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Taki zabieg nie mógł zyskać aprobaty Sądu kasacyjnego i zasadnie wielokrotnie został w orzecznictwie Sądu Najwyższego zakwestionowany (zob. post. SN: z 1.02.2024 r., III KZ 49/23, OSNK 2024, nr 6, poz. 32; z 27.03.2023 r., IV KK 516/22; z 18.05.2022 r., V KK 135/22; z 30.01.2019 r., V KK 7/19; z 17.12.2015 r., III KK 200/15).

Z tych wszystkich względów kasacja jako bezzasadna w stopniu oczywistym, podlegała oddaleniu.

Jednocześnie, na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami postępowania kasacyjnego obciążono skazanego nie znajdując podstaw do zwolnienia go z tego obowiązku.

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[r.g.]

